

Методически план на урок в XII клас

Модул 4 - Критическо четене

1. Тема на урока

Подготовка за писане на есе на тема ***Бягството от самотата***

2. Цели

Практическо прилагане на знанията за аргументативен текст; развитие на уменията и компетентностите за тълкуване на литературен текст с оглед на културно-историческия контекст и на универсалните нравствено- философски категории; прецизиране на избора на езикови средства.

3. Задачи

Актуализиране на знанията за съдържанието и структурата на аргументативните текстове.

Актуализиране на уменията за адекватно възприемане и тълкуване на художествени факти; за съставянето на целенасочено и логически или асоциативно свързано писмено изказване; за подбора на аргументи и тяхната организация в свързан текст; за коментирането на основни хуманитарни проблеми и тяхната връзка със съвременното; за прилагането на книжовноезиковите норми.

Затвърждаването на знания и умения за създаване на аргументативен текст по житейски проблем, поставен в литературна творба; за композиционния модел на есето; за тълкуването на критически тези; за изграждането на индивидуален подход при разглеждането на литературни проблеми; за връзката между културно-исторически епохи; за намирането на общи мотиви и образи; за отношението между избора на жанр и послание на текст; за съотнасянето между жанра на текста и неговия стил.

4. Учебно съдържание

- Литературни компетентности

Знания за жанровите особености на есето; знания за структурата на текст; умения за съставяне на смислово свързан и целенасочен текст; умения за аргументиране; уместно прилагане на стилистичната норма.

- Социокултурни компетентности

Осмисляне на есеистичния текст като средство за изразяване на идеи и убеждаване.

Изразяване на нравствени принципи. Откриване и коментиране на общи мотиви и сюжети в творби от различни културни епохи. Търсене на аналогии, умения за критическо мислене и за съпоставяне с актуални житейски ситуации.

- Комуникативни компетентности

Умения за създаване на целенасочено и смислово свързано писмено изказване, съобразено с речевата ситуация. Умения за изразяване съобразно стилистичните, книжовноезиковите и социокултурните норми. Умело използване на разнообразни синтактични конструкции.

5. Методи на обучение

- беседа
- самостоятелна работа в клас
- самостоятелна подготовка вкъщи
- четене и разбиране

6. Дидактически средства: тетрадка, дъска

7. Проверка на знания, умения и компетентности

Задача за самостоятелна работа, изпълнена вкъщи: да се напише есе по житейски проблем, поставен в литературна творба

*Бягството от самотата („Барриерата”, Павел Вежинов)

8. Оценяване

Домашните работи се проверяват от преподавателя и се рецензират. В час се четат откъси от есетата, без да се посочват имената на авторите. Обсъждат се слабостите и се посочва положителното в прочетените писмени работи.

9. План на урока.

* Припомняне на задължителните структурни елементи на есеистичен текст:

Увод

Учителят напомня, че въвеждащата част може да се състави след обмисляне на тезата. Такъв подход предполага по-добра възможност за целенасоченост и свързаност на въведението и твърденията (микротезите).

Теза

В кратка форма се споменават изискванията за яснота на изложените твърдения, както и допускането на друг подход към темата, за да бъде цялостно разработена в изложението.

Изложение

В доказателствената част микротезите се аргументират чрез тълкуване на художествените факти. Разсъжденията могат да се свързват логически или по

асоциативен път. В хода на аргументирането може да се включи и доказателствен материал от други литературни текстове, а също от митология, история, философия или предпочитани от пишещия области на науката и изкуството. Трябва да се потърси съвременният акцент при разглеждането на темата, като се използват актуални примери. Добре би било да се обърне внимание и на основания за различна позиция по осмислените проблеми.

Изложението може да се състави и чрез разсъждения, които представят противоположни възгледи по темата.

Учителят припомня на учениците и необходимостта да обърнат специално внимание на езика и стила на писане.

Заключение

В кратка форма да се направи обобщението, без да се търсят помпозни фрази.

*Припомняне на епизоди от текста на повестта „Барьерата“, разкриващи пътя на главните герои един към друг, както и критическите тези на Антоний Хубанчев в учебника по Модул 4.

План за създаване на есе на тема *Бягството от самотата* („Барьерата“, П. Вежинов)

Уводна част

- (1) Алиенацията в обществото – един от знаците на модерните времена.
- (2) Неспособността за общуване и разбиране, загубата на емпатия – болести, които разяждат и разрушават духовната същност на личността.

Съставяне на теза

- (1) Заглавието на повестта като ключ за търсене на отговорите: невидимата граница, която разделя хората в модерното общество; възприемането ѝ като защитен механизъм, който предпазва, но и маркира браздата, отвъд която човекът остава сам в своя „затвор“.
- (2) Самотата – едновременно търсена (от човека на изкуството) и раняваща; болка, която търси своя лек.
- (3) Общуването, човешката близост – спасение за болната от самота душа.

Насоки за написване на изложението

- (1) Светът на модерния човек, метафорично представен чрез образите на бариерите и маските. Изкуственото създаване на прегради в общуването – за опазването на личния свят, заради недоверието към различните, конформизма и предразсъдъците, битувачи в обществото.
- (2) Динамичният, състезаващ се с времето, делник – стереотипите на възприятията, поставянето на етикети, улесняващи „разпознаването“ на другия,

автоматизирането на общуването. Последниците - несигурност, изолация, неспособност за пълноценно общуване, пустота в живота.

- (3) Отделянето на желаното(творческо, продуктивно) уединение от самотата наказание за егоизма, надменността и предубеденото мислене. Професионалните успехи, общественият престиж, битовият комфорт не гарантират постигане на вътрешна хармония. Съзнателното дистанциране от хората – временно убежище, което е необходимо и целесъобразно; превръщането му в рутинно поведение – движение по течението на живота, равно, без пропадане, но и без „полет“.
- (4) Бягството от живота „затвор“ – трудното преминаване на границата на социалното разделение. Хората – жертви на обществени и лични предразсъдъци (към душевно болния, към чужденеца, към аутсайдера). Нежеланието да се приеме различният човек като проява на несигурност и страх, на загубени сетива за странното в живота и за неговата пъстрота, на лишаване от пориви към необикновеното.
- (5) Бягството от самотата като лекуване на рани – болезнено, изпълнено със съмнение в избраното лечение (общуването) и недоверие в лечителя. Бариерата, която не допуска истинска близост, е неестествена, но изисква много от пожелалите да я преодолеят. Готовността да приемеш безрезервно другия, да се довериш, да се откажеш от условностите и „оковите“ на познатия свят позволяват връщане към обикновените радости и „полет“ над бариерата на ограниченията.

Заклучение

Обобщаване на разсъжденията, като се акцентира на (не)възможността за спасение от болезненото изживяване на самотата.